

דגם הוראה

”שטחים ירוקים”

מיועד לתלמידי כיתה ד'

האגף לתכנון ולפיתוח תכניות לימודים

תוכן עניינים :

עמוד 3	הטקסט
עמוד 7	שאלות לתלמידים
עמוד 13	על הטקסט
עמוד 14	מאפייני הטקסט וקישור לתכנית הלימודים
עמוד 14	הקשרים לימודיים
עמוד 15	הדגשים דידקטיים
עמוד 16	פעילויות מוצעות
עמוד 17	המלצות להוראה
עמוד 27	מיפוי השאלות

שטחים ירוקים

בימינו מתגוררים אנשים רבים בערים גדולות שיש בהן שטח בנוי רב: בניינים, כבישים, כיכרות, מרכזי קניות ועוד. עוברים ושבים ברחובות מוצאים עצמם לעתים קרובות מוקפים המון אדם, מכוניות ואוטובוסים, בתים צפופים ואף אוויר מזוהם.

בערים מעטות בעולם יש שטחים ירוקים נרחבים, ואלו נקראות "ערים ירוקות". בשנים האחרונות מבינים את חשיבותם של השטחים הירוקים בתוך הערים הגדולות, ולכן כשמתכננים ערים משתדלים לשלב בהן פארקים, שדרות וגינות ציבוריות.

בארגונים הנקראים "ירוקים", פועלים אנשים בכל העולם למען שמירה על שטחים ירוקים. בארץ עושים זאת ארגונים כמו החברה להגנת הטבע והקרן הקיימת לישראל. הם מקיימים חוגים, מארגנים טיולים, מפתחים פארקים וחניונים, עורכים מבצעי ניקיון והסברה ועוד. בפעילויות אלו, המחנכות לאהבת הארץ ולהגנה על השטחים הירוקים, משתתפים ילדים, בני נוער ומבוגרים.

מדוע חשוב שיהיו בערים שטחים ירוקים?

- לעתים קרובות האוויר בערים הגדולות מזוהם בפיתח, בעשן וברעלים שנפלטים מכלי רכב וממפעלי תעשייה. השטחים הירוקים בתוך אזורים בנויים מסייעים לטהר את האוויר שאנו נושמים, ולכן הם נקראים גם "ריאות ירוקות".
- השטחים הירוקים מאפשרים לתושבים לבלות את שעות הפנאי קרוב לבית: לקיים פעילויות ספורט ומופעים פתוחים, לערוך טיולים, פיקניקים ומסיבות ועוד.
- "הריאות הירוקות" מקשטות את הסביבה. תושבי העיר יכולים ליהנות מתחושה של מרחב ומנוף ירוק של דשא, עצים ופרחים.
- השטחים הירוקים מאפשרים למי הגשמים לחלחל לאדמה ולזרום אל מי התהום, שבהם אפשר להשתמש מאוחר יותר כמי שתייה או השקיה.

- בשטח הפתוח שעליו נבנתה העיר היו קודם צמחים ובעלי חיים שונים. לאחר שקמה העיר, לעתים לא נותר לבעלי החיים או לצמחים שטח מחיה, והם עלולים להיפגע, לאבד את מקורות המזון שלהם ולהיעלם מהאזור. השטחים הירוקים מאפשרים לבעלי החיים והצמחים להמשיך ולהתקיים בסביבת העיר.

מה עושים כדי לשמור על "ריאות ירוקות"?

למרות שמכירים בחשיבותם של השטחים הירוקים בערים, בכל זאת הם הולכים ומצטמצמים. הסיבה העיקרית לכך היא שאוכלוסיית הערים בעולם גדלה כל הזמן ויש צורך להמשיך ולבנות בתי מגורים, מרכזי קניות ומפעלי תעשייה, מגרשי חנייה, כבישים, מדרכות ועוד.

בעולם כיום מחפשים דרכים לשמור על שטחים פתוחים וירוקים לצד הבנייה הצפופה.

יש ערים שבהן הגדילו את השטחים הירוקים על ידי הקמת פארקים באזורים ששימשו בעבר אזורי תעשייה או מזבלה. כך נעשה גם בישראל. לדוגמה, באזור תל אביב שבו קיימת בנייה צפופה, הקימו את פארק איילון בשטח שבו פעלה מזבלת "חירייה" שנים רבות.

גם ילדים יכולים לתרום לשמירה על השטחים הירוקים. מה הם יכולים לעשות?

- להשתתף בחוגים ובספורים הקשורים לטבע ולסביבה.
- לשמור על הניקיון בשטחים הירוקים.
- להימנע מפגיעה בחי ובצומח.
- לדווח על פגיעה בנוף ובסביבה.
- לאמץ שטח ירוק שנמצא קרוב לבית או לבית הספר ולטפח אותו.

"פארק איילון"

פארק איילון מוקם בשטח רחב דרומית לתל אביב. האתר הבולט ביותר בשטח הפארק הוא הר הזבל "חירייה".

הפארק נמצא באחד האזורים הצפופים ביותר בישראל והוא מיועד לשמש "ריאה ירוקה", לצורכי פנאי ולנופש.

כבר היום אפשר לטייל בשבילים, לרכוב על אופניים או על סוסים וליהנות מהנוף הנשקף מהר חירייה.

היום מתקיים ויכוח ציבורי בין אלה שרוצים לשמור על רוב שטח הפארק כשטח ירוק לבין אלה שרוצים לבנות שכונות בתוך הפארק.

במודעה הבאה אפשר להתרשם מפעילותם של ילדים החברים בתנועות הנוער בתל אביב נגד הבנייה בפארק איילון.

טיול אופניים למען פארק איילון

ביום חמישי, כ"ו כסלו, בשעה 14:30, יתקיים טיור אופניים למען פארק איילון סביב הר הזבל "חירייה" – אתר הפסולת של מדינת ישראל.

במקום מזבלה מתוכנן במקום פארק, אך יש אנשים הרוצים לבנות בשטחו בנייני מגורים. אם לא נאבק למען הפארק – תיבנה בתוכו שכונה!

נצא מרחבת החנייה שבפארק בגין, נעבור לאורך הנחל, ונטפס לתצפית מפסגת ההר. אורך המסלול כ-5 ק"מ.

במהלך הרכיבה נעצור להסברים על הסביבה, על תוכנית הפארק ועל המאבק. זוהי גם הזדמנות לבקר במוקמים למחזור הדובל שהוקמו במקום כדי להפיק חשמל מזבל וליצור רהיטים מגזם של עצים ועוד.

בתום הטיור אתם מוזמנים לחתום על עצומה שהכינו ילדי העיר, לרכוש חולצות ומדבקות לרכב ולתרום למען המאבק.

חושבי ישראל,

בואו בהמוניכם!!! יחד נמנע את הבנייה בשטח הפארק!!!

שימו לב – המסלול קל מאד ומתאים למשפחות עם ילדים.

תנועות הנוער בתל אביב

לתשומת לב המורים

בדף הבא מופיע מגוון שאלות במדדי הבנה שונים על הסיפור. חשוב להיעזר במדריך למורה זה ולבחור מתוך המאגר את השאלות התואמות את צרכי ההוראה שלכם.

תוכלו למשל להחליט אילו שאלות יתאימו לדין מונחה ואילו יינתנו לעבודה עצמית, אילו יינתנו כמשימה אישית, ואילו יינתנו כמשימה משותפת. תוכלו לוותר על כמה מן השאלות, או לחלק את העבודה לשני שיעורים כדי לא להכביד על התלמידים.

בהצלחה!

שאלות לתלמידים - שטחים ירוקים

שאלה 1

סמנו את המילים הקשורות ל"שטחים ירוקים".

___ בנייני מגורים

___ גינות ציבוריות

___ כבישים

___ מרכזי קניות

___ שדרות

___ פארקים

שאלה 2

סמנו את המשפט הנכון.

___ ברוב הערים בעולם יש הרבה שטחים ירוקים.

___ ברוב הערים בעולם אין הרבה שטחים ירוקים.

שאלה 3

אילו ערים נקראות "ערים ירוקות"?

סמנו את התשובה הנכונה.

___ ערים שבתיהן צבועים בירוק.

___ ערים שיש שבהן שטחים ירוקים נרחבים.

___ ערים שתושביהן מגדלים ירקות.

___ ערים שבהן שומרים על איכות הסביבה.

שאלה 4

בשורה 10 כתוב: "...בארץ עושים זאת".

במילה "זאת" מתכוונים ל _____

שאלה 5

במה עוסקים הארגונים הירוקים בישראל?

ציינו שלוש דוגמאות.

שאלה 6

נוהגים לקרוא לשטחים הירוקים בתוך הערים "ריאות ירוקות" כי:

___ מכל מקום רואים שיחים ירוקים.

___ הצורה שלהם דומה לצורה של ריאות.

___ הם עוזרים לטהר את האוויר שאנו נושמים.

___ הם פוגעים בנשימה של התושבים.

שאלה 7

הסבירו כיצד השטחים הירוקים מאפשרים לנצל את מי הגשמים.

שאלה 8

בשורה 33 כתוב: "אוכלוסיית הערים גדלה...". מה פירוש הדבר?

סמנו את התשובה הנכונה.

___ כמות השטחים בעיר גדלה.

___ גיל התושבים עולה.

___ כמות הצמחים בעיר גדלה.

___ מספר התושבים בעיר גדל.

שאלה 9

כאשר האוכלוסייה בערים גדלה, השטחים הירוקים מצטמצמים. מדוע?

שאלה 10

בשורה 93 כתוב "כך נעשה גם בישראל".

למה מתכוונים במילה "כך"?

סמנו את התשובה הנכונה.

____ הפכו אזורי תעשייה ומזבלות לשטחים ירוקים.

____ שתלו צמחים נוספים בפארקים ובגינות.

____ הגדילו את מספר התושבים בערים.

____ המשיכו לבנות בנייני מגורים ומרכזי קניות.

שאלה 11

מדוע חשוב להקים פארק דווקא באזור תל אביב?

שאלה 12

על פי הכתוב, מה יכולים לטעון אלה שרוצים לשמור על רוב שטח פארק איילון כשטח ירוק? הביאו לפחות שני טיעונים.

שאלה 13

על פי הכתוב, מה יכולים לטעון אלה שרוצים לבנות בתוך פארק איילון?

שאלה 14

בשורה 42 כתוב: "גם ילדים יכולים לתרום לשמירה על השטחים הירוקים.

מה הם יכולים לעשות?"

מדוע בחרו הכותבים להציג את הצעותיהם באמצעות סעיפים ?

סמנו את התשובות הנכונות.

___ כי כל ההצעות קשורות לאותה שאלה.

___ כי הסעיפים מקשטים את הטקסט.

___ כדי שיהיה קל לקוראים לזכור את ההצעות.

___ כי כך נוח יותר להדפיס.

___ כדי להבחין בין הצעה להצעה.

___ כדי שיהיה יותר קל לקרוא.

___ כי רצו להפתיע את הקוראים.

שאלה 15

בשורה 46 כתוב: "...ולטפח אותו". במילה "אותו" מתכוונים ל

_____.

שאלה 16

האם, לדעתכם, חשוב שילדים יפעלו להגנת השטחים הפתוחים? נמקו.

שאלה 17

למי מיועד טיול האופניים בפארק איילון?

סמנו את התשובה הנכונה.

___ לחברי תנועות הנוער בלבד.

___ לתושבי העיר תל אביב בלבד.

___ לאנשים שרוצים לבנות בתים בפארק.

___ לכלל תושבי מדינת ישראל.

שאלה 18

למה מקיימים טיול אופניים למען פארק איילון?

שאלה 19

ציינו לפחות **שלוש** פעילויות שיתקיימו במהלך טיול האופניים בפארק איילון.

שאלה 20

מהו תפקידם של סימני הקריאה בקטע האחרון של המודעה על טיול האופניים?

שאלה 21

מה התפקיד העיקרי של הכתוב במסגרת הראשונה - "פארק איילון"?

סמנו את תשובה הנכונה.

___ להוסיף מידע.

___ להביע עמדה.

___ להוסיף קישוטים.

___ להדגיש את העיקר.

שאלה 22

מהן מטרות הכתוב במודעה "טיול אופניים למען פארק איילון"?

סמנו את התשובות הנכונות.

___ לשכנע את הקוראים.

___ לספר סיפור.

___ להביע עמדה.

___ להוסיף מידע.

___ ללמד לקח.

שאלה 23

מהן לדעתכם, מטרות הטקסט?

סמנו את שתי התשובות הנכונות.

___ להסביר את חשיבותם של שטחים ירוקים בערים.

___ לעודד רכיבה על אופניים בערים הגדולות.

___ לעודד את הקוראים לפעול למען השטחים הירוקים.

___ לגייס אנשים לחברה להגנת הטבע.

___ להתלונן על זיהום האוויר בערים הגדולות.

על הטקסט

הטקסט הוא טקסט **בלתי רציף**: יש בו חלק מרכזי ושני טקסטים נלווים בדומה לטקסטים הנפוצים היום באינטרנט, בעיתונות הכתובה, באנציקלופדיות ובספרי הלימוד.

החלק המרכזי כולל שלושה חלקים:

- פתיחה ובה **תיאור מצב, הסבר והגדרה** של מושגים מרכזיים בטקסט.
- שני חלקים עם כותרות המנוסחות **כשאלות**: "מדוע חשוב שיהיו בערים שטחים ירוקים?" ו"מה עושים כדי לשמור על ריאות ירוקות?". כל חלק מהווה **תשובה** לשאלה שבכותרתו. בחלק הראשון מוצגת התשובה על ידי סעיפים המפרטים את ה**סיבות** לחשיבותם של השטחים הירוקים, באמצעות ה**סבר, תיאור תהליך, הכללה, פירוט ודוגמאות**. החלק השני כולל שאלה "מה הם (הילדים) יכולים לעשות?" גם תשובה לשאלה זו מוצגת בסעיפים, המנוסחים **כהמלצות**.

הטקסטים הנלווים לטקסט המרכזי מרחיבים, מדגימים ומשלימים את המידע המובא בחלקים המרכזיים.

- הטקסט "פארק איילון" מוסיף מידע בנושא שהוזכר בקצרה בטקסט המרכזי, על ידי **תיאור מצב והצגת הבעיה** – הוויכוח הציבורי.
- הטקסט "טיול על אופניים למען פארק איילון" הוא **מודעה** שמטרתה להפעיל את הקוראים למען שמירה על פארק איילון כשטח ירוק. מתוך המודעה עולה ה**עמדה** של המארגנים וכן מוצג פירוט של הפעילות.

שני הטקסטים הנלווים משלימים זה את זה. הראשון מציין כי קיים ויכוח ציבורי סביב הקמתו של הפארק והשני נוקט עמדה לגבי הוויכוח.

בטקסט כולו נעשה שימוש רב ב**לשון סתמי** רבים ללא ציון עושה הפעולה כגון: מבינים..., מתכננים..., משתדלים..., מכירים..., מקימים..., מחפשים..., הגדילו. שימוש זה מחזק את הלשון העובדתית והחד-משמעית ומעניק לטקסט תוקף וסמכותיות, הנובעים מה"אובייקטיביות" לכאורה - מעין פעולה הרגלית המקובלת על הכלל ולא על עושה פעולה ספציפי (ת"ל, עמ' 71).

מאפייני הטקסט וקישור לתכנית הלימודים¹

הטקסט "שטחים ירוקים" הוא טקסט עיוני שמטרתו לטעון לחשיבותם של השטחים הירוקים ולשכנע את הקוראים לפעול לשמירה עליהם, על ידי הצגת מידע רלוונטי.

עולמות השיח:

"עולם השיח העיוני" ו"עולם השיח של תקשורת המונים" (ת"ל, עמ' 18-21).

סוגות:

"מידוע, תיאור והסבר" (ת"ל, עמ' 24-27),

"טיעון ושכנוע" (ת"ל, עמ' 35-41),

"הפעלה" (ת"ל, עמ' 43).

מקור הטקסט:

עיבוד על פי אתרי אינטרנט של המשרד לאיכות הסביבה ופארק איילון.

הקשרים לימודיים אפשריים לעיסוק בטקסט

תוכן הטקסט "שטחים ירוקים" מעוגן במדעי החברה בנושאים כגון: אדם והשפעתו על סביבתו, גידול אוכלוסיית הערים, צרכים חברתיים משתנים. הנושא כלול בתכנית הלימודים "מולדת, חברה ואזרחות" (תשס"ג). יש לו זיקה לצירים: "לחיות בסביבות משתנות" (מודולות: "סביבות חיים שונות", "שינויים סביבתיים") ו"אנחנו אזרחים במדינת ישראל" (מודולות: "כיצד אפשר להתמודד עם בעיות וסוגיות שנגזרות ממחלוקות בין אוכלוסיות שונות", "מערכות חברתיות וארגונים מוסדיים המסדירים את חיי החברה"). תוכן הטקסט מעוגן גם במדעי הטבע בנושאים כגון: מערכת הנשימה, הישרדותם של צמחים ובעלי חיים. העיסוק בטקסט ישולב במסגרות הוראה כגון:

- לימוד נושא במסגרת "מולדת, חברה ואזרחות"
- לימוד נושא במדעי הטבע
- פעילות חברתית למען הקהילה
- עיסוק בנושאים אקטואליים
- לימוד נושאים אינטגרטיביים
- היכרות עם השטחים הירוקים בסביבה הקרובה

¹ "חינוך לשוני: עברית – שפה, ספרות ותרבות" (תשס"ג)

הדגשים דידיקטיים

המורים יכולים לשלב על-פי שיקולי דעתם בין הנאמר ב"הדגשים דידיקטיים", ב"פעילויות מוצעות", ב"המלצות להוראה" וב"מיפוי שאלות על-פי ממדי הבנה" שבהמשך.

אפשר להיעזר במספרי השאלות שלהלן וב"מיפוי שאלות על-פי ממדי הבנה" על מנת לבחור באילו מהן להתמקד וכיצד: באילו שאלות לעסוק ולהתמקד בהוראת הטקסט בכיתה, ובאילו שאלות לבדוק התמודדות אישית של תלמידים עם מטלות קריאה. ב"המלצות להוראה" מודגש היכן רצוי לערוך דיון בכיתה סביב נושאים, רעיונות וסוגיות שעולות מהשאלות. ב"פעילויות מוצעות" מוצגות דרכים כיצד להרחיב את היריעה ולהמשיך ללמוד ולחקור את הנושא בו עוסק הטקסט, מהיבטים נוספים.

שאלות	הדגשים דידיקטיים
1, 2, 3, 6 ו-8 עוסקות במונחים מתחום הדעת החינויים להבנת הטקסט	עיסוק ברעיונות המרכזיים העולים מהטקסט וביסוס של מידע החינוי להבנתם תוך: ביסוס הידע הלקסיקלי הדרוש להבנת הרעיונות בטקסט על ידי: - הבהרה של אוצר המילים והביטויים הנחוצים להבנת הטקסט כגון: שעות פנאי, להכיר ב... לעתים. - הבהרת מונחים מתחום הדעת כגון: שטחים ירוקים, "ריאות ירוקות", אוכלוסייה, צפיפות, ארגונים חברתיים, מחלוקת, שטח בנוי, וכוח ציבורי – והרחבתם על ידי עיון במקורות מידע.
14 ו-20 עוסקות בהבנת תפקידם של רכיבי המבנה בטקסט	הדגשת הקשר בין רכיבי המבנה והאמצעים הרטוריים לבין התוכן. לדוגמה: השימוש בשאלות ממקד את תשומת לבם של הקוראים ומעורר בהם עניין ומעורבות; השימוש בסעיפים מסייע בארגון המידע על ידי הצגה גרפית של פרטי מידע המתייחסים לאותו נושא עצמו.
4, 10 ו-15 מתייחסות לשימוש באזכורים בטקסט.	הפניית תשומת הלב לתפקידם של אמצעי הקישוריות בטקסט כגון: - מילות קישור – לדוגמה: לאחר ש... (שורה 24), למרות העובדה ש... בכל זאת... (שורה 29). - אזכורים – לדוגמה: בהן (שורות 2 ו-7), אלו (שורה 12), כך (שורה 30 ו-35).
12, 13 ו-16 מכוונות לכתיבה טיעונית ולדיונים בכיתה.	גיבוש ופיתוח של טיעונים בכתב ובעל-פה סביב סוגיות ונושאים שנויים במחלוקת, כגון חשיבות השמירה על השטחים הירוקים מול הצורך לבנות, תוך: <ul style="list-style-type: none"> • בניית הטענות וביסוסם על ידי הבאת נימוקים ענייניים. • הקשבה לאחר והתייחסות לטיעוני הצד שכנגד. • שימוש במבנים מוסכמים האופייניים לשיח הטענות. • הקפדה על אוצר מילים המתאים לתחום התוכן ועל תקינות לשונית ותחבירית, כולל כתיב נכון.

שאלות	הדגשים דיזקטיים
21, 22, ו-23 עוסקות בהערכת המטרה של הטקסט.	הדגשות המטרות החברתיות של הטקסט ובחינה ביקורתית שלו תוך דיון בערכים כגון : אחריות ומעורבות חברתית, אזרחות פעילה, שמירה על הסביבה.
	הרחבת הלמידה באמצעות תהליכי חקר ומידענות על ידי : העלאת שאלות וסוגיות הנובעות מהטקסט כגון : שימור מול פיתוח, שמירה על בריאות הציבור, מחזור חומרים. קריאה ולמידה ממקורות מגוונים : ספריים, דיגיטאליים, אורקוליים ואנושיים.

פעילויות מוצעות

- שימוש במילון לביאור מילים, ביטויים ומונחים.
- יישום ההבנות שעולות מהטקסט על ידי פעולות כגון : התארגנות כיתתית למען שטח ירוק בסביבת בית הספר ; תכנון ומעקב אחרי המאבק למען פארק איילון.
- קיום דיונים בסוגיות העולות מהטקסט במסגרות שונות כגון : פורומים מתוקשבים, "מכתבים למערכת" בעיתונות הכתובה, דיונים פומביים בכיתה ובבית הספר.
- סיורים לשטחים הירוקים שבסביבת בית הספר.

המלצות להוראה

<p align="center">אסטרטגיות נדרשות - המלצות להוראה</p>	<p align="center">שאלות ותשובות - ממדי הבנה, הישגים נדרשים וציוני דרך</p>
<p>הקוראים נדרשים לקשור בין המושג המכליל "שטחים ירוקים" שבשורה 5 לבין הפרטים "פארקים, שדרות וגינות ציבוריות" שבשורה הבאה.</p> <p>לחלופין, הקוראים יכולים ליצור קשר של הנגדה בין המושג המכליל "שטח בנוי" והפרטים הכלולים בו המפורשים בטקסט בשורות 2 ו-3 ("בנייני מגורים, כבישים, מרכזי קניות"), לבין המושג "שטחים ירוקים" והפרטים שיש לשייך אליו.</p>	<p align="right">שאלה 1</p> <p>סמנו את המילים הקשורות ל"שטחים ירוקים".</p> <p align="right"> ☐ <i>בנייני מגורים</i> ☒ גינות ציבוריות ☐ כבישים ☐ מרכזי קניות ☒ <i>שדרות</i> ☒ <i>פארקים</i> </p> <p align="center">הבנת המשמעות הגלויה בטקסט: איתור פרטי מידע המפורשים בטקסט; זיהוי קשרים לוגיים המפורשים בטקסט.</p> <p align="center">ת"ל: הבנת המשמעות הגלויה: זיהוי קשרים לוגיים מפורשים (הישג 4)</p> <p align="center">זיהוי יחסים לוגיים בתוך הטקסט כגון: השוואה והנגדה (הישג 5)</p>
<p>הקוראים נדרשים לאתר מידע שמופיע בצורה מפורשת בטקסט בשורה 5.</p> <p>כדאי לשים לב כי במסיחים יש שימוש במילים מנוגדות למילים שבטקסט ("ברוב" מופיע במסיחים לעומת "מעטות" המופיע בטקסט, "אין" במסיחים לעומת "יש" במסיחים ובטקסט); כמו כן נדרשת מהקוראים חשיבה לוגית, שכן התוכן מוצג בצורה הפוכה בשני המסיחים.</p>	<p align="right">שאלה 2</p> <p>סמנו את המשפט הנכון.</p> <p align="right"> ☐ ברוב הערים בעולם יש הרבה שטחים ירוקים. ☒ <i>ברוב הערים בעולם אין הרבה שטחים ירוקים.</i> ☐ <i>במרבית הערים אין הרבה שטחים ירוקים.</i> </p> <p align="center">הבנת המשמעות הגלויה בטקסט: זיהוי רעיונות, הגדרות, הסברים והכללות הכתובים בטקסט במפורש.</p> <p align="center">ת"ל: הבנת המשמעות הגלויה של הטקסט: הבנת יחידות מידע מפורש (הישג 4)</p>

<p align="center">אסטרטגיות נדרשות - המלצות להוראה</p>	<p align="center">שאלות ותשובות - ממדי הבנה, הישגים נדרשים וציוני דרך</p>
<p>כדי להגדיר את המושג "ערים ירוקות", הקוראים נדרשים לאתר מידע נתון בשני משפטים עוקבים בטקסט תוך הבנת תפקידו של האזכור "אלו", המתייחס למאפייני הערים הירוקות בשורה 5.</p>	<p align="right">שאלה 3</p> <p>אילו ערים נקראות "ערים ירוקות"?</p> <p>סמנו את התשובה הנכונה.</p> <p>____ ערים שבתיהן צבועים בירוק.</p> <p>✓ ☒ ערים שיש בהן שטחים ירוקים נרחבים.</p> <p>____ ערים שתושביהן מגדלים ירקות.</p> <p>____ ערים שבהן שומרים על איכות הסביבה.</p> <p>הבנת המשמעות הגלויה בטקסט: זיהוי רעיונות, הגדרות, הסברים והכללות הכתובים בטקסט במפורש; זיהוי קשרים לוגיים המפורשים בטקסט</p> <p>ת"ל: הבנת יחידות מידע מפורש (הישג 4)</p> <p>זיהוי קשרים לוגיים מפורשים בין חלקי הטקסט תוך הסתייעות בסמני קישוריות (הישג 4)</p> <p>זיהוי רכיבי מבנה בטקסט והבנת תפקידם: הגדרה (הישג 5)</p>
<p>הקוראים נדרשים לזהות את הקשר בין האזכור – כינוי רומז "זאת", לבין המידע שאליו הוא מתייחס במשפט הקודם – פעילותם של הארגונים הירוקים למען שמירה על השטחים הירוקים.</p>	<p align="right">שאלה 4</p> <p>בשורה 10 כתוב: "...בארץ עושים זאת".</p> <p>במילה זאת מתכוונים ל <i>פעילות ארגונים ירוקים</i>.</p> <p>הבנת המשמעות המשתמעת מן הטקסט: הבנת אזכורים</p>
<p>הקוראים נדרשים לבחור בשלוש מבין הפעילויות המוזכרות בצורה מפורשת בשורות 9-13 בטקסט, המהוות דוגמאות לנעשה על ידי ארגונים ירוקים בישראל. לשם כך עליהם להתייחס לאזכור "הם" - הארגונים הירוקים בארץ - וכן לזהות את הפועל ברבים כמצייין פעילות.</p> <p>התלמידים יכולים להשיב בלשון הווה-רבים או בשמות פעולה תוך שמירה על עקביות בצורת הפועל שנבחרה.</p>	<p align="right">שאלה 5</p> <p>במה עוסקים הארגונים הירוקים בישראל?</p> <p>ציינו שלוש דוגמאות.</p> <p>- מקיימים/קיום חלום.</p> <p>- מארגנים/ארגון פועלים.</p> <p>- מפתחים/פיתוח פארקים וחניונים.</p> <p>- עורכים/עריכת מפגשי ניקיון ומפגשי הסברה.</p> <p>הבנת המשמעות הגלויה בטקסט: איתור פרטי מידע מפורשים בטקסט</p> <p>ת"ל: הבנת המשמעות הגלויה של הטקסט: הבנת יחידות מידע מפורש (הישג 4)</p>

<p align="center">אסטרטגיות נדרשות - המלצות להוראה</p>	<p align="center">שאלות ותשובות - ממדי הבנה, הישגים נדרשים וציוני דרך</p>
<p>הקוראים נדרשים להסיק את הסיבה לכך שהשטחים הירוקים נקראים "ריאות ירוקות". בטקסט מופיע קודם ההסבר ואחר כך המושג, כשמילת הקישור "לכן" מציינת את הסיבתיות. בשאלה, מילת הקישור "כיי" היא שמציינת את הסיבתיות.</p>	<p>שאלה 6 מדוע נוהגים לקרוא לשטחים הירוקים בתוך הערים "ריאות ירוקות"? סמנו את התשובה הנכונה.</p> <p>___ כי מכל מקום רואים שיחים ירוקים. ___ כי הצורה שלהם דומה לצורה של ריאות.</p> <p>✓ כי הם צוברים אטמוספירה את האוויר <i>כי הם פוגעים בנשימה של התושבים.</i></p> <p>הבנת המשמעות הגלויה בטקסט: זיהוי קשרים לוגיים המפורשים בטקסט ת"ל: הבנת המשמעות הגלויה של הטקסט: זיהוי קשרים לוגיים מפורשים בין חלקי הטקסט תוך הסתייעות בסמני קישוריות (הישג 4)</p>
<p>הקוראים נדרשים להסביר את תהליך הפיכת מי הגשמים למי השקיה ושתייה. לשם כך עליהם להבחין בקשר סיבתי בין "השטחים הירוקים" לבין החלחול למי התהום, וכן בין מי התהום לבין אפשרויות ניצול המים בשורות 22-23.</p>	<p>שאלה 7 הסבירו כיצד השטחים הירוקים מאפשרים לנצל את מי הגשמים. <i>מי הגשמים מחלחלים לאדמה וזוכים למי התהום. מי התהום ניתן להשתמש בה ולשקיה.</i></p> <p>הבנת המשמעות המשתמעת מן הטקסט: הבנת יחסים לוגיים שאינם מפורשים בטקסט, ת"ל: זיהוי היחסים הלוגיים בתוך הטקסט: סיבה ותוצאה, רצף כרונולוגי (תהליך) (הישג 5)</p>
<p>הקוראים נדרשים לפרש את יחידת המשמעות "אוכלוסיית הערים גדלה" שבשורה 30. בשורות 29-32 מובע אחד הרעיונות המרכזיים בטקסט: גידולן</p>	<p>שאלה 8 בשורה 33 כתוב: "אוכלוסיית הערים גדלה...". מה פירוש הדבר? סמנו את התשובה הנכונה.</p>

<p align="center">אסטרטגיות נדרשות - המלצות להוראה</p>	<p align="center">שאלות ותשובות - ממדי הבנה, הישגים נדרשים וציוני דרך</p>
<p>המהיר של הערים גרם לצמצומם של השטחים הירוקים. הבנת רעיון מופשט זה מבוססת על הבנת המושג "אוכלוסייה", שהוא מושג מרכזי במדעי החברה.</p> <p>המילה "אוכלוסייה" אינה מילה מקורית בעברית, ולכן לא ניתן להיעזר בזיהוי שורש המילה כדי להבין אותה. את משמעותה ניתן להסיק על ידי שימוש באסטרטגיה של הבנת מילים מתוך הקשרן בטקסט.</p>	<p>___ כמות השטחים בעיר גדלה.</p> <p>___ גיל התושבים עולה.</p> <p>___ כמות הצמחים בעיר גדלה.</p> <p>✓ <i>אספר התושבים בציר x.</i></p> <p>הבנת המשמעות המשתמעת מן הטקסט: הבנת מילים וביטויים מתוך ההקשר</p> <p>ת"ל: הבנת המשמעות הסמויה בטקסט: הסקת מסקנות (הישג 4)</p>
<p>הקוראים נדרשים לבצע קשר של סיבה ותוצאה.</p> <p>עליהם לקשור בין האזכור "לכך" ובין המילים "יש צורך", שבשורה 30.</p> <p>אמנם האזכור "לכך" לא מופיע בשאלה, אך הקוראים, שחוזרים וקוראים את הטקסט, נדרשים להתייחס אל האזכור כדי לזהות את הקשר הסיבתי.</p>	<p>שאלה 9</p> <p>כאשר האוכלוסייה בערים גדלה, השטחים הירוקים מצטמצמים. מדוע?</p> <p><i>כי יש צורך להאריך ולפנות בתים ומרכזים עבור האנשים, וזה נעשה על חשבון השטחים הירוקים.</i></p> <p>הבנת המשמעות המשתמעת מן הטקסט: הבנת יחסים לוגיים שאינם מפורשים בטקסט</p> <p>ת"ל: הבנת המשמעות הסמויה בטקסט: זיהוי יחסים לוגיים שאינם מפורשים בטקסט (הישג 4)</p>
<p>הקוראים נדרשים לקשר בין האזכור "כך" לבין המידע הנמצא במשפט הקודם, המתייחס להקמת פארקים ששימשו בעבר אזורים תעשייה ומזבלה.</p>	<p>שאלה 10</p> <p>בשורה 39 כתוב "כך נעשה גם בישראל".</p> <p>למה מתכוונים במילה כך?</p> <p>סמנו את התשובה הנכונה.</p> <p>✓ <i>הפכו אזורים תעשייה ומזבלות</i></p> <p><i>לשטחים ירוקים.</i></p> <p>___ שתלו צמחים נוספים בפארקים ובגינות.</p> <p>___ הגדילו את מספר התושבים בערים.</p> <p>___ המשיכו לבנות בנייני מגורים ומרכזי קניות.</p> <p>הבנת המשמעות המשתמעת מן הטקסט: הבנת אזכורים</p>

<p align="center">אסטרטגיות נדרשות - המלצות להוראה</p>	<p align="center">שאלות ותשובות - ממדי הבנה, הישגים נדרשים וציוני דרך</p>
<p>הקוראים נדרשים לקשר בין המידע על המזבלה הנתון בטקסט המרכזי, לבין הכתוב בטקסט הנלווה "פארק איילון", שבמסגרת. ניתן להשתמש גם בידע עולם.</p> <p>הקשר הסיבתי בין הצפיפות באזור תל אביב לבין הצורך בפארק כ"ריאה ירוקה" אינו מצוין במפורש. הקוראים נדרשים להסיק את הקשר מתוך פריטים רלוונטיים בטקסט:</p> <p>- שורות 35-36: "באזור תל אביב שבו קיימת בנייה צפופה".</p> <p>- הכתוב בתוך המסגרת שבעמוד 8: "הפארק נמצא באחד האזורים הצפופים ביותר בישראל והוא מיועד לשמש 'ריאה ירוקה'".</p>	<p align="right">שאלה 11</p> <p>מדוע חשוב להקים פארק דווקא באזור תל אביב? כי אזור תל אביב הוא אזור הבנוי בצפיפות, וצריך לשמור על שטחים ירוקים.</p> <p>פרשנות, עיבוד ויישום: הבנת טענות-על ומסרים עיקריים ת"ל: פרשנות של הכתוב תוך התייחסות לרעיונות, לנושאים ולמסרים (הישג 4) זיהוי היחסים הלוגיים בתוך הטקסט: בעיה ופתרון (הישג 5)</p>
<p>הקוראים נדרשים לגבש טיעונים על פי פרטי מידע רלוונטיים ממספר מקומות בטקסט.</p> <p>עיקר המידע מופיע בטקסט במקומות הבאים:</p> <p>* הסיבות המצוינות תחת הכותרת: "מדוע חשוב שיהיו בערים שטחים ירוקים?"</p> <p>* טיעונים המתייחסים למאפייני אזור תל אביב, בחלון שכותרתו "פארק איילון".</p>	<p align="right">שאלה 12</p> <p>על פי הכתוב, מה יכולים לטעון אלה שרוצים לשמור על רוב שטח פארק איילון כשטח ירוק? הביאו לפחות שני טיעונים.</p> <p>יש מספר תשובות אפשריות:</p> <p>כף אחת מהסיבות המצוינות תחת הכותרת "מדוע חשוב שיהיו בערים שטחים ירוקים?" וכן טיעונים המת"יחסים למאפייני אזור תל אביב.</p> <p>פרשנות, עיבוד ויישום: העלאת השערות לפי הכתוב בטקסט ת"ל: פרשנות לגבי הכתוב תוך התייחסות לרעיונות, לנושאים ולמסרים (הישג 4)</p>
<p>הקוראים נדרשים לגבש טיעונים על סמך המידע הכלול בטקסט "אוכלוסיית הערים גדלה" (שורה 30) וכן על סמך ידע עולם.</p> <p>שאלה זו מבוססת על זיהוי רעיון מרכזי בטקסט, ועל התלמידים להשלים אפוא פערים ולהיעזר בידע שמחוץ לטקסט. מכאן ששאלה זו מצריכה חשיבה ברמה גבוהה.</p> <p>מאפיינים אלה של השאלה מזמנים דיון לפני הכתיבה, דיון שיאפשר החלפת רעיונות והרחבת ידע העולם.</p>	<p align="right">שאלה 13</p> <p>על פי הכתוב, מה יכולים לטעון אלה שרוצים לבנות בתוך פארק איילון?</p> <p>- האוכלוסייה גדלה, ומתאזרת צרכים חדשים כאן: בניית מתי מזורק, יצירת מקומות פנאה, סלידת כבישים, הקמת מצרית חינוך, בניית מרכזי קניות</p>

<p align="center">אסטרטגיות נדרשות - המלצות להוראה</p>	<p align="center">שאלות ותשובות - ממדי הבנה, הישגים נדרשים וציוני דרך</p>
	<p align="right">וצד.</p> <p align="center">- חשב לדאוג רווח כלכלי למעט הפרטי והציבורי.</p> <p align="center">פרשנות, עיבוד ויישום: העלאת השערות לפי הכתוב בטקסט; הבנת טענות-על ומסרים עיקריים ת"ל: פרשנות לגבי הכתוב תוך התייחסות לרעיונות, לנושאים ולמסרים (הישג 4)</p>
<p>הקוראים נדרשים לבחון כיצד ארגון הטקסט בסעיפים משפיע על הבנת התוכן וההתמצאות בטקסט.</p> <p>ניתן לקיים דיון על הדרך שבה ההיצג של הטקסט משפיע על הבנת תוכנו ולבחון באילו מצבים השימוש בסעיפים מבהיר ומארגן את הכתוב. בטקסט זה, למשל, נעשה שימוש בסיעוף כדי לציין מספר סיבות (שורות 15-27) ומספר הצעות (שורות 38-43).</p>	<p align="right">שאלה 14</p> <p>בשורה 42 כתוב: "גם ילדים יכולים לתרום לשמירה על השטחים הירוקים. מה הם יכולים לעשות?". מדוע בחרו הכותבים להציג את הצעותיהם באמצעות סעיפים? סמנו את התשובות הנכונות.</p> <p align="right">✓ כי כל ההצעות קשורות לאותה אף.</p> <p>___ כי הסעיפים מקשטים את הטקסט.</p> <p align="right">✓ כדי שיהיה קל לקוראים לזכור את ההצעות.</p> <p>___ כי כך נוח יותר להדפיס.</p> <p align="right">✓ כדי להבחין בין הצעה אחרת.</p> <p align="right">✓ כדי שיהיה יותר קל לקרוא.</p> <p>___ כי רצו להפתיע את הקוראים.</p> <p align="center">בחינה והערכה של רכיבים טקסטואליים – תוכניים, מבניים ולשוניים: הערכת תרומתם של רכיבי מבנה להבנת התוכן (כגון תפקיד הכותרות, מקדמי ארגון). ת"ל: זיהוי רכיבי מבנה בולטים והבנת תפקידם (הישג 5) שימוש במקדמי הארגון שבטקסט למציאת המידע הדרוש (הישג 5)</p>

<p align="center">אסטרטגיות נדרשות - המלצות להוראה</p>	<p align="center">שאלות ותשובות - ממדי הבנה, הישגים נדרשים וציוני דרך</p>
<p>הקוראים נדרשים לזהות את הקשר בין האזכור – מילת היחס "אותו" - לבין המידע שאליו הוא מתייחס בתחילת המשפט: "השטח הירוק שנמצא קרוב לבית הספר". אין מדובר בשטח ירוק כלשהו, אלא בזה שבסביבה הקרובה לילדים.</p>	<p align="right">שאלה 15</p> <p>בשורה 46 כתוב: "...ולטפח אותו". במילה אותו מתכוונים ל <i>nse ירוק ליד בית הספר / nse ירוק בסמיכה הקרובה / nse ירוק ליד הבית.</i></p> <p align="center">הבנת המשמעות המשתמעת מן הטקסט: הבנת אזכורים</p>
<p>הקוראים נדרשים להביע את עמדתם על ידי טיעונים המבוססים על רעיונות שבטקסט, על ידע העולם ועל ניסיון החיים שלהם. כדי שהעמדות תהיינה משכנעות, חשוב להציג אותן תוך התייחסות לפן הלוגי (הצגת סיבה ותוצאה, השוואה והנגדה) ולפן הרטורי (שימוש באוצר מילים מתאים, שימוש בסימני קריאה ושאלה, קשרים מתאימים ועוד).</p>	<p align="right">שאלה 16</p> <p>האם, לדעתכם, חשוב שילדים יפעלו להגנת השטחים הפתוחים? נמקו.</p> <p>פרשנות, עיבוד ויישום: גיבוש עמדה מנומקת על סוגיות, על דילמות, על התנהגויות או על מעשים המתוארים בטקסט.</p> <p>ת"ל: פרשנות, הערכה ונקיטת עמדה תוך התייחסות לרעיונות, לנושאים ולמסרים (הישג 4) גיבוש דעה אישית מנומקת על הטקסט (הישג 5)</p>
<p>הקוראים נדרשים לאתר מידע גלוי מתוך המודעה שבמסגרת: התשובה לשאלה נמצאת בפנייה הישירה אל תושבי ישראל שבסוף המודעה.</p> <p>המסיחים עצמם עשויים להטעות: המילה "בלבד" שבשני המסיחים הראשונים הופכת אותם מתשובות נכונות חלקית לתשובות שגויות.</p> <p>חשוב שתלמידים יקראו את כל ארבע התשובות ולא יזדרזו לבחור במסיח הראשון.</p>	<p align="right">שאלה 17</p> <p>למי מיועד טיול האופניים בפארק איילון? סמנו את התשובה הנכונה.</p> <p>___ לחברי תנועות הנוער בלבד. ___ לתושבי העיר תל אביב בלבד. ___ לאנשים שרוצים לבנות בתים בפארק.</p> <p align="right">✓ <i>לכל תושבי מדינת ישראל.</i></p> <p align="center">הבנת המשמעות הגלויה בטקסט: איתור פרטי מידע המפורשים בטקסט</p> <p>ת"ל: הבנת המשמעות הגלויה של הטקסט: הבנת יחידות מידע מפורש (הישג 4)</p>

<p align="center">אסטרטגיות נדרשות - המלצות להוראה</p>	<p align="center">שאלות ותשובות - ממדי הבנה, הישגים נדרשים וציוני דרך</p>
<p>הקוראים נדרשים להכליל ולהסיק את המסר המרכזי בטקסט ולעבד את תוכנו בכתיבה. הקוראים נדרשים לקשר בין:</p> <ul style="list-style-type: none"> - המידע בגוף הטקסט בשורות 35-36 - מידע במסגרת הראשונה על הצפיפות באזור תל אביב. - כותרת המודעה "טיול אופניים למען פארק איילון". - מידע במודעה השנייה על אנשים שרוצים לבנות בנייני מגורים. - משפט אחרון במודעה: "יחד נמנע את הבנייה בשטח הפארק!!!". <p>התשובה תכלול התייחסות לטיול האופניים כפעולת הפגנה שמטרתה שמירה על פארק הירקון כשטח ירוק. ניתן להרחיב על ידי התייחסות לשיקולי הדעת של המארגנים, שבחרו דווקא בטיול אופניים על פני צורת הפגנה אחרת. מומלץ לקיים דיון בנושא זה.</p>	<p align="right">שאלה 18</p> <p>למה מקיימים טיול אופניים למען פארק איילון?</p> <p align="center"><i>כדי למחות נגד בנייה צפופה בפארק / למען שמירה על שטח ירוק נרחב.</i></p> <p>פרשנות, עיבוד ויישום: הבנת טענות-על ומסרים עיקריים ת"ל: פרשנות תוך התייחסות לרעיונות, לנושאים ולמסרים (הישג 4)</p> <p>זיהוי הרעיונות העיקריים בטקסט והנושא הנדון בו (הישג 5)</p>
<p>הקוראים נדרשים ללקט את המידע ממקומות שונים במודעה. לשם כך עליהם לזהות שמות פעולה ופעלים המציינים את הפעילויות המתוכננות בטיול.</p> <p>התלמידים יכולים לבחור להשתמש בפעלים בעתיד, או לחלופין בשמות פעולה, בתנאי שישמרו על עקביות בצורת הפועל שנבחרה.</p>	<p align="right">שאלה 19</p> <p>ציינו לפחות שלוש פעילויות שיתקיימו במהלך טיול האופניים בפארק איילון.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. טיול; יטיילו / לאורק הנחל. 2. טיפוס; יטפסו / ישט תצפית. 3. ביקור; יבקרו / המתקני המחזור. 4. רכיבה; ירכבו. 5. האזנה; יאזינו / להסמריט. 6. חתימה; יחתמו / על צלמה. 7. רכישה; ירכשו / חולצות ומדבקות. <p>הבנת המשמעות הגלויה בטקסט: איתור פרטי מידע מפורשים בטקסט.</p> <p>ת"ל: הבנת המשמעות הגלויה של הטקסט: הבנת יחידות מידע מפורש (הישג 4)</p>

<p align="center">אסטרטגיות נדרשות - המלצות להוראה</p>	<p align="center">שאלות ותשובות - ממדי הבנה, הישגים נדרשים וציוני דרך</p>
<p>הקוראים נדרשים להבין את הקשר בין מטרת הכותבים לשכנע את הנמענים בחשיבות הנושא ובצורך להגיע להפגנה, לבין השימוש בסימני הקריאה כמציינים דחיפות והדגשה.</p>	<p align="right">שאלה 20</p> <p>מהו תפקידם של סימני הקריאה בקטע האחרון של המודעה על טיול האופניים? <i>להדגיש את הקריאה לתושבי ישראל לבוא ולהפגין, ולשכנע אותם שיש להגיע להפגנה.</i></p> <p align="center">בחינה והערכה של רכיבים טקסטואליים – תוכניים, מבניים ולשוניים: הערכת הלשון וסגנון הכתיבה (כגון שימוש באמצעים ספרותיים, בחירות לשוניות).</p> <p align="right">ת"ל: הבנת המטרה של הטקסט (הישג 4) הכרת תפקידם של סימני הפיסוק (הישג 8)</p>
<p>הקוראים נדרשים להבין את הקשר בין המבנה ובין התוכן על ידי יצירת זיקה בין החלקים השונים של הטקסט. המידע המופיע בתוך המסגרת מסביר ומרחיב מידע שמופיע בגוף הטקסט.</p>	<p align="right">שאלה 21</p> <p>מה התפקיד העיקרי של הכתוב במסגרת הראשונה - "פארק איילון"? סמנו את תשובה הנכונה.</p> <p align="right"> ☒ <i>להוסיף מידע.</i> ☐ להביע עמדה. ☐ להוסיף קישוטים. ☐ להדגיש את העיקר. </p> <p align="center">בחינה והערכה של רכיבים טקסטואליים – תוכניים, מבניים ולשוניים: הבנת המטרה של הטקסט ושל טקסטים הנלווים לו.</p> <p align="right">ת"ל: הבנת המטרה של הטקסט (הישג 4) זיהוי רכיבי מבנה בולטים בטקסט והבנת תפקידם (הישג 5)</p>
<p>שאלה זו מזמינה דיון סביב הקשר בין הרעיונות שבטקסט המרכזי לבין הכתוב בטקסט הנלווה. הקוראים נדרשים להבין שהמודעה מהווה דוגמה אקטואלית לפעילות ציבורית למען שטחים ירוקים, שחשיבותם מוסברת בטקסט המרכזי. מומלץ לא להסתפק בסימון התשובות הנכונות, אלא לקיים דיון בכל אחת מהן: איזה מידע נוסף מובא במסגרת? אילו דרכים עומדות לרשותנו כדי להביע</p>	<p align="right">שאלה 22</p> <p>מהן מטרות הכתוב במודעה "טיול אופניים למען פארק איילון"? סמנו את התשובות הנכונות.</p> <p align="right"> ☒ <i>לשכנע את הקוראים.</i> </p>

<p align="center">אסטרטגיות נדרשות - המלצות להוראה</p>	<p align="center">שאלות ותשובות - ממדי הבנה, הישגים נדרשים וציוני דרך</p>
<p>עמדה? כיצד ניתן לשכנע אנשים לפעול? ועוד.</p>	<p>___ לספר סיפור. ☒ להביע עמדה. ☒ להוסיף מידע. ___ ללמד לקח.</p> <p>בחינה והערכה של רכיבים טקסטואליים – תוכניים, מבניים ולשוניים: הבנת המטרה של הטקסט ושל טקסטים הנלווים לו. ת"ל: הבנת המטרה של הטקסט (הישג 4) זיהוי רכיבי מבנה בולטים בטקסט והבנת תפקידם (הישג 5) שימוש במקדמי ארגון למציאת המידע הדרוש (הישג 5)</p>
<p>הקוראים נדרשים להבין את המטרה הכפולה של הטקסט - מידוע ושכנוע -תוך הישענות על המסר העיקרי של הטקסט וראיית הטקסט על כל מרכיביו. שאלה זו מבטאה את הבנת הקוראים את הטקסט כולו.</p>	<p align="right">שאלה 23</p> <p>מהן לדעתכם מטרות הטקסט? סמנו את שתי התשובות הנכונות.</p> <p>☒ <i>להסביר את הסיבות לfe חסות</i> <i>ירוקים הצ'י.</i> ___ לעודד רכיבה על אופניים בערים הגדולות.</p> <p>☒ <i>לצדד את הקוראים לצדד</i> <i>למאן העיסות הירוקים.</i> ___ לגייס אנשים לחברה להגנת הטבע. ___ להתלונן על זיהום האוויר בערים הגדולות</p> <p>בחינה והערכה של רכיבים טקסטואליים – תוכניים, מבניים ולשוניים: הבנת המטרה של הטקסט ושל טקסטים הנלווים לו. ת"ל: הבנת המטרה של הטקסט (הישג 4) זיהוי הרעיונות העיקריים בטקסט והנושא הנדון בו (הישג 5)</p>

* ת"ל: תכנית הלימודים חינוך לשוני: עברית – שפה, ספרות ותרבות (תשס"ג), פרק ד' "הישגים נדרשים בחינוך הלשוני", עמ' 81-95.

מיפוי השאלות לטקסט על פי ממדי ההבנה

שאלות	רכיבים של ממדי ההבנה	ממדי ההבנה
<p>שאלה 5- במה עוסקים הארגונים הירוקים בישראל? ציינו שלוש דוגמאות.</p> <p>שאלה 17- למי מיועד טיול האופניים בפארק איילון? סמנו את התשובה הנכונה.</p> <p>___ לחברי תנועות הנוער בלבד.</p> <p>___ לתושבי העיר תל אביב בלבד.</p> <p>___ לאנשים שרוצים לבנות בתים בפארק.</p> <p>___ לכלל תושבי מדינת ישראל.</p> <p>שאלה 19- ציינו לפחות שלוש פעילויות שיתקיימו במהלך טיול האופניים בפארק איילון.</p>	<p>איתור פרטי מידע מפורשים בטקסט (כגון: שמות, פעולות, זמן מקום)</p>	<p>הבנת המשמעות הגלויה בטקסט</p>
<p>שאלה 2- סמנו את המשפט הנכון.</p> <p>___ ברוב הערים בעולם יש הרבה שטחים ירוקים.</p> <p>___ ברוב הערים בעולם אין הרבה שטחים ירוקים.</p> <p>שאלה 3- אילו ערים נקראות "ערים ירוקות"?</p> <p>סמנו את התשובה הנכונה.</p> <p>___ ערים שבתיהן צבועים בירוק.</p> <p>___ ערים שיש בהן שטחים ירוקים נרחבים.</p> <p>___ ערים שתושביהן מגדלים ירקות.</p> <p>___ ערים שבהן שומרים על איכות הסביבה</p>	<p>זיהוי רעיונות, הגדרות, הסברים והכללות הכתובים במפורש בטקסט</p>	
<p>שאלה 1- סמנו את המילים הקשורות ל"שטחים ירוקים".</p> <p>___ בנייני מגורים</p> <p>___ גינות ציבוריות</p> <p>___ כבישים</p> <p>___ מרכזי קניות</p> <p>___ שדרות</p> <p>___ פארקים</p>	<p>ארגון פרטי מידע מפורשים על פי קריטריונים נתונים (כגון: טבלה, מיפוי)</p>	
<p>שאלה 1- סמנו את המילים הקשורות ל"שטחים ירוקים".</p> <p>___ בנייני מגורים</p> <p>___ גינות ציבוריות</p> <p>___ כבישים</p> <p>___ מרכזי קניות</p> <p>___ שדרות</p>	<p>זיהוי קשרים לוגיים המפורשים בטקסט</p>	

שאלות	רכיבים של ממדי ההבנה	ממדי ההבנה
<p>____ פארקים</p> <p>שאלה 3- אילו ערים נקראות "ערים ירוקות"? סמנו את התשובה הנכונה.</p> <p>____ ערים שבתיהן צבועים בירוק. ____ ערים שיש בהן שטחים ירוקים נרחבים. ____ ערים שתושביהן מגדלים ירקות. ____ ערים שבהן שומרים על איכות הסביבה</p> <p>שאלה 6- מדוע נוהגים לקרוא לשטחים הירוקים בתוך הערים "ריאות ירוקות"? סמנו את התשובה הנכונה.</p> <p>____ כי מכל מקום רואים שיחים ירוקים. ____ כי הצורה שלהם דומה לצורה של ריאות. ____ כי הם עוזרים לטהר את האוויר שאנו נושמים. ____ כי הם פוגעים בנשימה של התושבים.</p>		
<p>שאלה 8- בשורה 30 כתוב: "...אוכלוסיית הערים גדלה...". מה פירוש הדבר? סמנו את התשובה הנכונה.</p> <p>____ כמות השטחים בעיר גדלה. ____ גיל התושבים עולה. ____ כמות הצמחים בעיר גדלה. ____ מספר התושבים בעיר גדל.</p>	הבנת מילים וביטויים מתוך הקשר	הבנת המשמעות המשתמעת מן הטקסט
<p>שאלה 4- בשורה 10 כתוב: "...בארץ עושים זאת". במילה "זאת" מתכוונים ל</p> <p>שאלה 10- בשורה 39 כתוב "כך נעשה גם בישראל". למה מתכוונים במילה "כך"? סמנו את התשובה הנכונה.</p> <p>____ הפכו אזורי תעשייה ומזבלות לשטחים ירוקים. ____ שתלו צמחים נוספים בפארקים ובגינות. ____ הגדילו את מספר התושבים בערים. ____ המשיכו לבנות בנייני מגורים ומרכזי קניות.</p> <p>שאלה 15- בשורה 46 כתוב: "...ולטפח אותו". במילה "אותו" מתכוונים ל</p>	הבנת אזכורים	
<p>שאלה 7- הסבירו כיצד השטחים הירוקים מאפשרים לנצל את מי הגשמים.</p> <p>שאלה 9- כאשר האוכלוסייה בערים גדלה, השטחים</p>	הבנת יחסים לוגיים שאינם מפורשים בטקסט	

ממדי ההבנה	רכיבים של ממדי ההבנה	שאלות
		הירוקים מצטמצמים. מדוע?
פרשנות, עיבוד ויישום	העלאת השערות לפי הכתוב בטקסט	שאלה 12- על פי הכתוב, מה יכולים לטעון אלה שרוצים לשמור על רוב שטח פארק איילון כשטח ירוק? הביאו לפחות שני טיעונים. שאלה 13- על פי הכתוב, מה יכולים לטעון אלה שרוצים לבנות בתוך פארק איילון?
	הבנת טענות – על ומסרים עיקריים	שאלה 11- מדוע חשוב להקים פארק דווקא באזור תל אביב? שאלה 13- על פי הכתוב, מה יכולים לטעון אלה שרוצים לבנות בתוך פארק איילון? שאלה 18- למה מקיימים טיול אופניים למען פארק איילון?
	גיבוש עמדה מנומקת על סוגיות, על דילמות, על התנהגויות או על מעשים המתוארים בטקסט	שאלה 16- האם, לדעתכם, חשוב שילדים יפעלו להגנת השטחים הפתוחים? נמקו.
בחינה והערכה של רכיבים טקסטואליים – תוכניים, מבניים ולשוניים	הערכת המטרה של הטקסט ושל טקסטים הנלווים לו	שאלה 21- מה התפקיד העיקרי של הכתוב במסגרת הראשונה "פארק איילון"? סמנו את תשובה הנכונה. ____ להוסיף מידע. ____ להביע עמדה. ____ להוסיף קישוטים. ____ להדגיש את העיקר. שאלה 22- מהן מטרות הכתוב במודעה "טיול אופניים למען פארק איילון"? סמנו את התשובות הנכונות . לשכנע את הקוראים ○ לספר סיפור ○ להביע עמדה ○ להוסיף מידע ○ ללמד לקח שאלה 23- מהן לדעתכם מטרות הטקסט? סמנו את שתי התשובות הנכונות. ____ להסביר את חשיבותם של שטחים ירוקים בעיר. ____ לעודד רכיבה על אופניים בערים הגדולות. ____ לעודד את הקוראים לפעול למען השטחים הירוקים.

שאלות	רכיבים של ממדי ההבנה	ממדי ההבנה
<p>___ לגייס אנשים לחברה להגנת הטבע.</p> <p>___ להתלונן על זיהום האוויר בערים הגדולות</p>		
<p>שאלה 14 - בשורה 42 כתוב: "גם ילדים יכולים לתרום לשמירה על השטחים הירוקים. מה הם יכולים לעשות?"</p> <p>מדוע בחרו הכותבים להציג את הצעותיהם באמצעות סעיפים ?</p> <p>סמנו את התשובות הנכונות.</p> <p>___ כי כל ההצעות קשורות לאותה שאלה.</p> <p>___ כי הסעיפים מקשטים את הטקסט.</p> <p>___ כדי שיהיה קל לקוראים לזכור את ההצעות.</p> <p>___ כי כך נוח יותר להדפיס.</p> <p>___ כדי להבחין בין הצעה להצעה.</p> <p>___ כדי שיהיה יותר קל לקרוא.</p> <p>___ כי רצו להפתיע את הקוראים.</p>	<p>הערכת תרומתם של רכיבי מבנה להבנת התוכן (כגון תפקיד הכותרת, מקדמי ארגון)</p>	
<p>שאלה 20 - מהו תפקידם של סימני הקריאה בקטע האחרון של המודעה על טיול האופניים?</p>	<p>הערכת הלשון וסגנון הכתיבה (כגון שימוש באמצעים ספרותיים, בחירות לשוניות)</p>	